

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Practica Octaviani Vestrii I. C. Foro Corneliensis

Vestri, Ottaviano

Coloniae Agrippinae, 1597

VD16 V 940

De Thesaurio seu magistro sacri ærarij, eiusque officio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63002](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63002)

Pont. viuz vocis oraculo sibi dato : crediturque in hoc suæ assertioni, tanquam sit de spectantibus ad officium suum. Formula * rescriptorum epistolaris est, & vulgò literæ camerales vocantur. Quarum duplex est expeditio. Aliæ enim ob signatæ & clausæ, Aliæ verò patentes & apertæ sub sigillo Camerarij supplicibus dantur.

De Thesaurario, seu magistro sacri Aerarij eiusq; officio.

C A P. III.

S V M M A R I V M.

- 1 Thesaurarius cur sic appelletur.
- 2 Aerarium & fiscus differunt, & qua sit differentia.
- 3 Publica non sunt principis iure proprietatis, sed administrationis.
- 4 Quaestorum origo, deq; eorum officio.
- 5 Thesaurarius equiparatur urbano Quaestori.

Post Reuerendiss. Camerarium, primus est ratione officij, is, qui a Aerario præest, quem * ideò Thesaurarium vocamus, quòd apud ipsum æs omne, quod in Camera apostolica intrat, recondatur & reponatur: cuius munus tantum est, æs Camera Apostolicæ recipere, custodire, & vbi opus est erogare. Consuevit tamen à certis annis deputari mercator aliquis insignis, qui de mandato Thesaurarij æs recipit & soluit.

È 2

ANNO.

1
2
Aerario.) Fiscum potius, quam Aerarium hodie appel-
landum esse arbitror; cum pecunia non sit populi, sed Princi-
pis. Differt enim ^{*} aerarium à fisco. Nam aerarium dicitur
pecunia publica ab aere, quod condebatur in aede Saturni, ut
Macrobii libro 1. Saturnaliorum, cap. 4. meminit, quod Sa-
turni tempore, nec auaritia, nec improbitas, nec ullum fue-
rit furtum commissum. Aes nanque maximo fuit antiquitus
in precio, aurumque iacebat, ut cum Lucretio dicam, at nunc
versa vice iacet aes, aurum summo successit honore. Et primū
ex aere pecunia signata fuit, adeo, ut pecunia pro aere accipia-
tur. Ovidius in Fastis.

Aera dabant olim, melius nunc omen in auro est
Victaque concessit prisca moneta noua.

Fiscus verò appellatur pecunia Imperatoris, aut Principis,
quam damanium vulgò dicimus, quod verbum à fisco di-
ctum est, i. sporulis, ut Asconius Pedianus Actio. 2. in Ver-
rem, his verbis docet, Fisci, fiscinae, fiscellae sporae sunt vten-
silia ad maioris summae pecunias capiendas. Vnde quia ma-
ior summa est pecuniae publicae, quam privatae, factum est,
ut fiscus pro pecunia publica, aes inde conficere dicatur. Haec
ille erant enim nummorum receptacula, ut manticae, massi-
pia. Et est propria ipsius principis, & non alterius pecunia,
ut Vlpianus in l. 2. ne quid in loco publico, in haec verba scri-
bit. Res enim fiscales quasi propriae, & privatae Principis
sunt, sicuti patrimonium de quo Africanus in l. apud Iulia-
num in fine in libro iuris civilis primo delegatis. Et si aliqua
titulum differant. Nam alias Iustinianus deinde res patri-
moniales fiscalibus non equasset, ut in l. vlt. c. de quad. pre-
scrip. Et quod inter fiscum & aerarium discrimen sit, diluci-
dius Plin. iunior in Panegyrico ad Traianum sic demonstrat.
At fortasse non eadem seueritate fiscum, qua aerarium cohi-
bes, immò tanta maiori, quanto plus tibi licere de tuo, quam
publi-

publico credis. Et cuius sententiae illud adnotandum censio,
quod * publica non sunt Principis iure proprietatis, sed ad-
3 ministracionis onere. Quae in re ex nostris multos, & magni
quidem nominis: praecipue in consuetudinibus feudorum (ni
fallor) aberrasse, credo. Et quantum ab erario distet fiscus,
Dion etiam in vita Traiani commemorat. Nam erarium
(ut diximus) populi & Reip. est, Fiscus verò principis. Hinc
Iuvena. Sat. 4.

Quicquid conspicuum pulchrumq; est a quo-
re toto,

Res fisci est ubicunque natar.

Et erarij administratio *Questorum* fuit, ut Pomponius in l.
2. ff. de origine iuris in haec verba scribit. Deinde cum era-
rium populi auctum esse cepisset, ut essent, qui illi praessent,
constituti sunt *questores*, dicti ab eo, quod inquirende &
conseruande pecuniae causa creati essent. *Questorum* * au-
4 tem origo vetustissima fuit, & ante omnes penè magistra-
tus. Nam ut Dionysius in annalibus ait, Regibus alius non
fuit magistratus, quam *tribunus celerum*, qui rem militarem
cum eo curaret, & *Questores* etiam, qui publicam pecuniam
tractarent, ac congererent. Sic Varro, sic & Pædianus in ter-
tiam Verrinam. Quamuis à quo *questura* primùm inuenta
fuerit, incerti sint auctores, alij enim à conditore Urbis Ro-
mulo, alij à Numa Pompilio, nonnulli verò & plures à Tub-
lo Hostilio autumant. Ceterùm, quid *questorio* muneri con-
ueniat, inter cetera à scriptoribus traditam est, ipse tamen bre-
uibus, aut locus exoptulat, aliquid enarrabo. Coss. Praetores-
que in prouincias profecturi singulos *questores* habebant,
quorum cura singula erat accepta & expensaque rationibus in-
ferre, captiuam praedam, ac quicquid auri argenti que veni-
ret appensum adnumeratumque conseruare, vectigalia popu-
li Romani in Prouincia exigere, & demum omnium illustres
rationes dare, illasque confectas atque absolutas in erarium
deponere, ut ex Gratiano in eo libro quem de temporibus

scripsit, Varrone, & ceteris historiarum scriptoribus conie-
ctari licet. Hinc Afonius in Diuinationem, Hæc erat, (in-
quit) prima Senatoris administratio. Questorem fieri, & in
Provincia curam gerere, publicæ pecuniæ in vsus diuersos
erogandæ. Et Ci. in Prætura urbana, Ne diutius teneam, pe-
cuniâ attributa uumerata est, profectus est. Questor in pro-
uinciam, venit in Galliam expectatus ad exercitum consu-
larem cum pecuniâ. Erant etiam * urbani questores, quorû
negotiosa plenaque sollicitudinis administratio fuit. Nam
& erarij & uectigalium populi, Romæ curam gerebant,
Quorum similitudinem habere Thesaurarium, quem voca-
mus, de cuius munere hoc capite, fortassis nõ in scitè dici pos-
se, crediderim. Video tamen Budæum, qui censet, pro urba-
nis questoribus præfectos ratiociniorum hodie nos habere,
quos magistros computorum appellamus. Sed quos, nunc
Thesaurarios dicimus, præfectos fisci nuncupari posse, idem
Budæus in annot. in Pandectas existimauit. Nico. Ant. Gra-
uatius.

De Auditore curia caussarum Camera Apostolica,
eiusq; auditorio & ditione.

C A P. IIII.

S V M M A R I V M.

- 1 Auditor camera super quibus notionem habeat,
& nu. 10.
- 2 Obligatio secundum formam camera Apostolica,
ideò sic vulgè appellatur, quia ab ipsa camera or-
tum habuit, & de eius materia, nume. 4. cum se-
quenti.
- 3 Prauenire actorem, an & quando reus possit cu-
piens viam censurarum euadere.
- 4 Fori priuilegio, quando forenses capitolini renun-
ciare possint.

s Ob-